

Aangepast onderzoeksplan (nog beknopt en in concept)

Onderzoeksvraag

Hoe kan teaching artistry met narratieven uit de jeugdliteratuur leerkrachten begeleiden in het vormgeven van persoonlijk meesterschap?

Aanleiding en urgentie

In een tijd waarin het onderwijs sterk gestuurd wordt door effectiviteit, standaardisatie en meetbaarheid, raken persoonlijke drijfveren van (toekomstige) leerkrachten ondergesneeuwd. De behoefte aan een meer hoopvolle en betekenisvolle onderwijspraktijk groeit. Teaching artistry biedt een tegenkracht: een kunstenaarsmatige grondhouding waarmee ruimte ontstaat voor spel, reflectie, verwondering en dialoog. Jeugdliteratuur vormt in dit project de ingang om via narratieven stil te staan bij wat goed onderwijs kan zijn. Via verhaalstructuren onderzoeken studenten wat hun drijfveren zijn, welke pedagogische keuzes daarbij horen en wat het betekent om met hoop, kwetsbaarheid en verbeelding onderwijs te geven.

Doelstelling

Het begeleiden van leerkrachten in opleiding bij het vormgeven van persoonlijk meesterschap via teaching artistry, door:

- hen te laten reflecteren op narratieven uit de jeugdliteratuur;
- hen kennis te laten maken met verhaalstructuren (zoals keerpunten, spanningsbogen, polyfonie);
- en deze narratieven te gebruiken als uitgangspunt voor hun visie op een hoopvolle onderwijspraktijk.

Aannames en onderliggende overtuigingen

Teaching artistry is een grondhouding, geen methode

Teaching artistry gaat niet om het aanleren van kunstzinnige werkvormen, maar om een *pedagogische sensitiviteit* en een *kunstenaarsmindset* waarin ruimte is voor spel, twijfel, openheid, verwondering en resonantie. De docent als teaching artist creëert omstandigheden waarin betekenisvolle ontmoeting kan ontstaan tussen student en wereld, tussen student en verhaal, tussen student en zelfbeeld.

Verhaalstructuren kunnen richting geven aan zelfonderzoek

Verhalen helpen om complexe, abstracte vragen hanteerbaar te maken. Door verhaalmodellen als referentiekader te gebruiken, ontstaat een structuur waarmee studenten betekenis kunnen geven aan hun eigen pedagogische zoektocht.

Reflectie vraagt verbeelding

Zelfonderzoek gebeurt niet alleen in taal of theorie, maar ook via beelden, ritme, materiaal, rituelen, spel en lichamelijkheid.

Artistieke werkvormen maken andere vormen van weten en ervaren mogelijk dan enkel rationele reflectie.

Transformatie ontstaat in de ruimte tussen de regels

Persoonlijk meesterschap ontstaat niet via instructie, maar in de *tussenruimte*: waar studenten mogen zoeken, struikelen, twijfelen, opnieuw beginnen. Daarin zit het pedagogisch potentieel van teaching artistry.

Jeugdliteratuur is pedagogisch krachtig als het wordt benaderd als kunstvorm

Niet elk jeugdboek heeft deze kwaliteit, maar boeken zoals *Brieven aan Miyo* nodigen uit tot *existentiële vragen* en *morele reflectie*. Door het in te zetten als dialoogpartner (in plaats van lesobject), wordt literatuur een bron voor persoonlijke en professionele ontwikkeling.

Een hoopvolle onderwijspraktijk begint bij de (aanstaande) leerkracht zelf

Studenten die leren zichzelf te zien als actor in een groter verhaal, kunnen ook voor hun leerlingen ruimte creëren voor agency, hoop en betekenis. Teaching artistry faciliteert dat proces – niet door antwoorden te geven, maar door ruimte te bieden voor het stellen van betekenisvolle vragen.

Onderzoeks- en werkvormen

- Workshop as research: twee uur durende interactieve workshop
- Art-based research: studenten maken artistieke responsen (bijv. brief, visuele kaart, korte performance, collage of audioboodschap) op de thema's uit het boek en verbinden die aan hun eigen leraarschap.
- Narratieve analyse: reflectieverslagen en artefacten worden geanalyseerd op terugkerende thema's, metaforen en pedagogische opvattingen.
- Dialogische werkvormen: socratische gesprekken, meerstemmige dialogen, slow reading, deep listening.

Actoren:

Studenten: Vierdejaarsstudenten en afstudeerders uit de deeltijdvariant. Als nevenonderzoek wil ik dit ook mij de minorstudenten bij Open Boek gaan doen.

Collega's: Anne, Jermaine, Nikky of Henriette,

Opleidingsmanager? (Esther)

Collega's uit andere onderwijssector, die ik nog ga benaderen.

Centrale bron

- **Nog uit te kiezen narratieven, die ik ga inzetten: klassiek en recent**

Theoretisch kader

- *Teaching artistry* (Eric Booth e.a.): de kunstenaar als pedagoog, die ruimte schept, activeert, en met een open houding werkt.
- *Persoonlijk meesterschap* (o.a. Biesta, Kelchtermans): de leerkracht als subject, met eigen waarden, drijfveren en verbeeldingskracht.
- *Narrativiteit en pedagogiek* (Bransen, Buber, Freire): verhalen als middel om betekenis te geven aan leren, mens-zijn en onderwijs.
- *Resonantie en hoop* (Hartmut Rosa): pedagogisch handelen dat geraakt wordt en de ander kan raken – via taal, ritme, beeld of ontmoeting.

Verwachtingen die ik heb:

- Een beter begrip van wat persoonlijk meesterschap kan betekenen voor studenten.
- Een reeks artistiek-didactische interventies die ingezet kunnen worden in lerarenopleidingen.
- Reflectieve artefacten en narratieve verslagen die gebruikt worden als onderzoeksmateriaal en eventueel gepubliceerd worden in een onderwijstijdschrift of gedeeld via een artistiek eindproduct (bijv. mini-expo, luisterinstallatie of publicatie).

Mogelijke vervolgstappen

- Verfijnen van het workshopontwerp (inhoudelijk en didactisch): workshop wordt product door iteratieve methode.
- Bepalen hoe data verzameld en geanalyseerd worden.
- Reflecties van studenten verzamelen en duiden (narratief, thematisch).

Eventueel koppelen aan curriculumtheorie (curriculum als narratief):

In plaats van het curriculum te zien als iets statisch (een lijst met te behalen doelen), wordt het benaderd als een levend verhaal waarin:
de betekenis van leren centraal staat; ruimte is voor ontwikkeling, conflict, wendingen, perspectiefwisselingen; en waarin studenten én docenten zichzelf kunnen herkennen als hoofdpersonages.

Studenten ervaren om zichzelf te zien als leraren-in-wording met een eigen verhaal, dat in wisselwerking staat met:

- de verhalen van leerlingen,
- de grotere maatschappelijke verhalen,
- en het 'verhaal' van wat onderwijs zou kunnen zijn.

Zo benader je het curriculum niet alleen een programma, maar als een pedagogische ruimte waarin ruimte is voor hoop, reflectie, strijd, en persoonlijke betekenisgeving.